

การเสริมสร้างความเป็นอิสระทางการคลังในด้านการจัดเก็บรายได้ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs)

ไททัศน์ มาลา*

ภิกค์ศักดิ์ กัลยาณมิตร**

จารุณี มุมบ้านเช่า***

ฤทัยทิพย์ จันทร์สระแก้ว****

วิไลลักษณ์ เรืองสม*****

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ (1) เพื่อศึกษาแหล่งที่มาของรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (2) เพื่อศึกษาความเป็นอิสระทางการคลังในด้านการจัดเก็บรายได้และ (3) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงแนวทางในการเสริมสร้างความเป็นอิสระทางการคลังในด้านการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกลุ่มตัวอย่างจำนวน 487 แห่ง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การวิจัยภาคสนามจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจำนวน 5 แห่ง การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนได้เสียจำนวน 50 คน และการจัดเวทีสนทนากลุ่ม ผลจากการศึกษาพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมีความเป็นอิสระทางการคลังในด้านการจัดเก็บรายได้ในระดับน้อย โดยมีค่าดัชนีวัดความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ (Revenue Autonomy Index: RAI) เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 11.94 เนื่องจากโครงสร้างรายได้ยังต้องพึ่งพางบประมาณจากรัฐบาลทั้งในรูปแบบของภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บให้และเงินอุดหนุน ในขณะที่รายได้ที่จัดเก็บเองยังมีสัดส่วนที่น้อยเช่นเดิมนั้น ท้องถิ่นจะต้องสามารถจัดเก็บภาษีและกำหนดฐานภาษีได้เอง โดยเฉพาะภาษีที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น เช่น ภาษีสิ่งแวดล้อม ค่าธรรมเนียมแรงงานต่างด้าว ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมจากการท่องเที่ยว อาจสรุปได้ว่า การที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) ที่ผ่านมานั้น อาจยังไม่สามารถสะท้อนถึงการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจสู่ภูมิภาค การลดความเหลื่อมล้ำ การยกระดับรายได้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับท้องถิ่นได้

คำสำคัญ: ความเป็นอิสระทางการคลัง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

* คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อีเมล: titus_vru@hotmail.com

** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

*** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

**** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

***** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วันที่รับบทความ: 6 พฤศจิกายน 2562 วันที่แก้ไขบทความล่าสุด: 18 มิถุนายน 2563 วันที่อนุมัติการตีพิมพ์: 23 มิถุนายน 2563

Fiscal Autonomy in Revenue Collection of Local Administrative Organizations in Special Economic Zones (SEZs)

Titus Mala*

Pisak Kalyanamitra**

Jarunee Mumbansao***

Ruetaitip Chansrakaeo****

Wilailuk Ruangsom*****

Abstract

This article aims to study: (1) the sources of revenue for local administrative organizations in Special Economic Zones (SEZs); (2) fiscal autonomy in revenue collection; and (3) ways to strengthen fiscal autonomy in revenue collection by SEZ local administrative organizations. The research uses both qualitative and quantitative methods. Questionnaires were distributed to 487 local administrative organizations in SEZs. Data was collected from five SEZ local administrative organizations using field research documents. In-depth interviews were used to gather information from 50 stakeholders and a focus group discussion was conducted.

This study finds that the SEZs had minimal fiscal autonomy in revenue collection. The revenue autonomy index (RAI) point average was 11.94 percent. The revenue structure still depended on the budget from the Thai government, in the form of both taxes collected by the government and subsidies. The proportion of SEZs' revenue collection was still at a minimal level. Although the government had an investment promotion policy for the SEZs, it did not translate into the distribution of prosperity to the region, reduction of inequality, improvements in income, and advancements in the local people's quality of life.

Keywords: Fiscal autonomy, local administrative organization, special economic zone

---

* Faculty of Human and Social Science Valaya Alongkorn Rajabhat University.

E-mail: titus_vru@hotmail.com

** Faculty of Human and Social Science Valaya Alongkorn Rajabhat University.

*** Faculty of Human and Social Science Valaya Alongkorn Rajabhat University.

**** Faculty of Human and Social Science Valaya Alongkorn Rajabhat University.

***** Faculty of Human and Social Science Valaya Alongkorn Rajabhat University.

บทนำ

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) คือพื้นที่ที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะตามกฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการต่าง ๆ เช่น การอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรม การบริการ หรือกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยรัฐบาลมีนโยบายจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษขึ้นเมื่อปี 2558 เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนของประเทศ การใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงด้านคมนาคมขนส่งของภูมิภาคอาเซียนจากการค้าบริเวณพรมแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (Department of Foreign Trade, 2016) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการค้าและการลงทุน จึงได้กำหนดให้ตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) เกี่ยวข้องกับพื้นที่ 30 จังหวัด แบ่งเป็น 2 รูปแบบคือ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบคลัสเตอร์ (Cluster-Based SEZs) 26 จังหวัดและเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (Border SEZs) ได้แก่ ตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี และนราธิวาส โดยรัฐบาลมีมาตรการสนับสนุนและส่งเสริมต่าง ๆ ทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การให้สิทธิและประโยชน์ทั้งที่เป็นภาษีและไม่ใช่ภาษี กล่าวคือ กำหนดมาตรการสิทธิประโยชน์เป็นการเฉพาะหากเป็นกิจการใน 13 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายตามแต่ละพื้นที่ซึ่งมี 72 ประเภทกิจการ จะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล 8 ปี และลดหย่อนเพิ่มเติมร้อยละ 50 เป็นระยะเวลา 5 ปี สำหรับกิจการอื่น ๆ ที่อยู่ในบัญชีที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ให้ส่งเสริมจะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มเติม 3 ปี แต่ต้องไม่เกิน 8 ปี หรือในกรณีได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ 8 ปีแล้ว จะลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มเติมร้อยละ 50 เป็นระยะเวลา 5 ปี ตลอดจนการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service: OSS) และมาตรการอำนวยความสะดวกอื่น ๆ (The Board of Investment of Thailand, 2015)

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้มีนโยบายในการสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีระบบที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสามารถให้บริการสาธารณะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมกลไกการขับเคลื่อนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพสามารถพัฒนาพื้นที่ของตนขึ้นเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่มีระบบสาธารณูปโภค บริการสาธารณะขั้นพื้นฐานและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถจัดบริการสาธารณะที่ดีแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจให้แก่ท้องถิ่น (Office of the National Economic and Social Development Council, 2015: 84) ซึ่งหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมีความเป็นอิสระทางการคลังในด้านการจัดเก็บรายได้ ก็จะเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่า นโยบายส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) สามารถกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ลดความเหลื่อมล้ำยกระดับรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับท้องถิ่นได้เพียงใด บทความนี้จึงตั้งคำถาม

กับนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษว่า ส่งผลทางบวกต่อความเป็นอิสระทางการคลังในด้านการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่หรือไม่ อย่างไร และมีแนวทางในการเสริมสร้างความเป็นอิสระทางการคลังในด้านการจัดเก็บรายได้ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแหล่งที่มาของรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs)
2. เพื่อศึกษาความเป็นอิสระทางการคลังในด้านการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs)
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงแนวทางในการเสริมสร้างความเป็นอิสระทางการคลังในด้านการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs)

แนวคิดความเป็นอิสระทางการคลังในด้านการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่น

กระจายอำนาจทางการคลัง (Fiscal Decentralization) เป็นที่ยอมรับว่าเป็นแนวคิดที่เป็นแกนหลักของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นโดยสามารถใช้เป็นดัชนีชี้วัดถึงระดับความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจและความเป็นอิสระทางการคลังของท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะประสบความสำเร็จในการจัดทำบริการสาธารณะได้นั้น ย่อมต้องมีรายได้ที่เพียงพอ โดยเฉพาะมาจากการจัดเก็บรายได้ในท้องถิ่นที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง (Shah, 2007; World Bank, 2001) สำหรับความเป็นอิสระทางการคลังในด้านการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่นนั้น มีลักษณะเกี่ยวข้องกับขอบเขตของอำนาจการตัดสินใจในการจัดเก็บภาษีหรือรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง เป็นสิ่งที่แสดงถึงระดับของควมมีอิสระทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนถึงความเป็นอิสระทางการเมืองและทางกฎหมายที่จะจัดเก็บภาษี กำหนดฐานภาษี อัตราภาษี และการลดหย่อนภาษี โดยท้องถิ่นแต่ละแห่งจะมีอำนาจในการกำหนดและเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ด้านภาษี (Bröthaler & Getzner, 2011: 137) ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า การให้ความสำคัญกับรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองเป็นปัจจัยสำคัญในการยืนยันความเป็นอิสระทางการคลัง และแสดงถึงความสำเร็จแท้จริงของกระบวนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้การผ่อนถ่ายอำนาจในการจัดสรรทรัพยากรและการจัดทำบริการสาธารณะจากรัฐบาลกลางสู่การตัดสินใจของประชาชน โดยมีเป้าหมายอันแท้จริงคือ การส่งเสริมให้ประชาชนสามารถปกครองตนเอง โดยมีแนวทางในการพัฒนาแหล่งรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเด็นที่สำคัญอย่างน้อย 5 ประการ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1. การพัฒนาแหล่งรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ภาษีทรัพย์สิน เป็นภาษีที่มีความเหมาะสมกับการเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด เพราะเป็นภาษีที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนและสามารถสะท้อนระดับความเจริญและต้นทุนการให้บริการสาธารณะที่ท้องถิ่นจัดให้แก่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ได้ดี เนื่องจากจะจัดเก็บบนฐานความมั่งคั่งของผู้เสียภาษี มิใช่ฐานรายได้

2. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ควรกำหนดให้ฐานภาษีชนิดนี้มีลักษณะแบ่งกัน (shared tax) ซึ่งท้องถิ่นควรที่จะมีส่วนในการรับภาษีนี้โดยเสนอให้แบ่งรายได้ 1 ใน 3 ของภาษีชนิดนี้ เนื่องจากท้องถิ่นก็มีบทบาทสำคัญในการจัดสวัสดิการสังคมและการกระจายรายได้

3. ภาษีเก็บจากการอยู่อาศัย เก็บจากการอยู่อาศัยของประชาชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดูแลบริหารจัดการเก็บเอง เหตุผลสนับสนุนการจัดเก็บภาษีนี้ เนื่องจากหลักผลประโยชน์ที่ประชาชนอยู่อาศัยในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ควรร่วมรับภาระต้นทุนการให้บริการสาธารณะที่เกิดขึ้นจากการทำหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. ภาษีสิ่งแวดล้อมหรือรายรับจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เป็นข้อเสนอแหล่งรายได้ทั้งที่เป็นภาษีและไม่ใช่ภาษีที่คิดจัดเก็บจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ท้องถิ่น โดยเฉพาะในกิจกรรมที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

5. ค่าธรรมเนียมการให้บริการ เป็นแหล่งรายได้อีกประเภทหนึ่งที่สะท้อนการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดีและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนต่อการบริการสาธารณะ เพราะเป็นการแสดงผลประโยชน์ของประชาชนได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นค่าธรรมเนียมการจัดเก็บขยะ ค่าบำบัดน้ำเสีย ค่าเช่า และค่าน้ำประปา เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาแบบผสมผสานทั้งเชิงคุณภาพและการศึกษาเชิงปริมาณ โดยเน้นการศึกษาเชิงคุณภาพและลงพื้นที่เก็บข้อมูลยังพื้นที่เป้าหมาย สันทนาการกลุ่มและสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงจากพื้นที่และนำมาสู่การสร้างแบบสอบถาม จากนั้นจึงทำการศึกษาในเชิงปริมาณโดยการสำรวจจากแบบสอบถามไปยังพื้นที่กลุ่มตัวอย่างเพื่อสนับสนุน เปรียบเทียบและยืนยันข้อเท็จจริงที่พบจากการศึกษาเชิงคุณภาพให้มีความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยยิ่งขึ้น

การศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่มแต่ละพื้นที่ การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวนทั้งสิ้น 50 คน (พื้นที่ละ 10 คน) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร อปท. สมาชิกสภา ปลัด อปท. ผอ.กองคลัง เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาเลือกพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษามากสามซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ (1) เทศบาลตำบลแม่สาย จ.เชียงราย (2) เทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จ.สงขลา (3) เทศบาลนครแม่สอด จ.ตาก (4) เทศบาลเมืองหนองคาย จ.หนองคาย และ (5) เทศบาลเมืองอรัญประเทศ จ.สระแก้ว การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยที่เน้นการสร้างข้อสรุปทั่วไปที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งข้อมูลเฉพาะจำนวนหนึ่งเป็นหลักแล้วกล่าวอ้างความจริงทั่วไปขึ้นจากความจริงเฉพาะของข้อมูลชุดดังกล่าว โดยนำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ในภาคสนามมาเชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่โดยมุ่งที่จะตอบโจทย์ของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (Chantavanich, 1997: 131-132)

การศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม โดยมีประชากร ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่จำนวน 2,130 แห่ง มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 487 ชุด/แห่ง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา และค่าความเชื่อมั่นหรือความเชื่อถือได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ตรวจสอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์มาประมวลผล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ความเป็นอิสระทางการคลังด้านการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ความเป็นอิสระทางการคลัง Revenue Autonomy Index (RAI) ที่เน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีความสามารถในการหารายได้โดยวิเคราะห์จากการจัดเก็บได้เอง (Local Government Revenue) ต่อรายได้ทั้งหมด (Total Local Government Revenue) ตามแนวคิดของ Nobuo Akai และ Masayo Sakata (2005) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้การหาค่าดัชนีความเป็นอิสระทางการคลังด้านการจัดเก็บรายได้ของ อปท. และใช้สูตรในการคำนวณดังนี้ (Meloche et al., 2004)

$$\text{Revenue Autonomy Index: RAI} = \frac{\text{Local Government Revenue}}{\text{Total Local Government Revenue}} \times 100$$

ผลการวิจัย

เทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว และเป็นแหล่งการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา จากการศึกษารายได้เทศบาล พบว่ามีรายได้ 3 ปีซ้อนหลัง ได้แก่ ปีงบประมาณ 2558 รวมเป็นเงิน 214,274,979 บาท ปี 2559 รวม 223,296,481 บาท และปี 2560 รวม 224,888,119 บาท

ตารางที่ 1. รายได้รวมของเทศบาลเมืองอรัญประเทศ (2558-2560) จำแนกตามประเภท

รายการ	ปีงบประมาณ		
	2558	2559	2560
รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง (ร้อยละ)	19,171,894.83 (8.94)	19,247,055.07 (8.61)	26,505,736.37 (11.78)
ภาษีที่รัฐจัดสรร (ร้อยละ)	82,002,778.91 (38.26)	85,734,761.82 (38.39)	88,079,381.86 (39.16)
เงินอุดหนุนทั่วไป (ร้อยละ)	14,766,236.00 (6.89)	85,130,047.60 (38.12)	103,120,810.00 (45.85)
เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (ร้อยละ)	98,334,069.44 (45.89)	33,184,617.20 (14.86)	7,182,191.20 (3.19)
รวมรายได้ของเทศบาลทั้งหมด	214,274,979.18	223,296,481.78	224,888,119.43
ค่า RAI	8.94	8.61	11.78

ที่มา: เทศบาลเมืองอรัญประเทศ และคำนวณโดยผู้วิจัย

ผลการวิเคราะห์ความเป็นอิสระทางการคลังด้านการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลเมืองอรัญประเทศ พบว่าในปีงบประมาณ 2558-2560 สัดส่วนที่เทศบาลจัดเก็บเองเปรียบเทียบกับรายได้รวมของเทศบาลแล้ว มีค่าค่อนข้างต่ำ โดยค่าดัชนีวัดความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ (Revenue Autonomy Index: RAI) มีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 8.61 ถึง 11.78 หรือเฉลี่ยอยู่ที่ 10.19

เทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก เป็นแหล่งการค้าชายแดนไทย-เมียนมาร์ จากการศึกษาแหล่งรายได้ 3 ปีซ้อนหลัง ได้แก่ ปีงบประมาณ 2558 - 2560 พบว่ามีรายได้ที่จัดเก็บเองเฉลี่ยร้อยละ 13.41 จากรายได้ทั้งหมด รายได้ส่วนใหญ่มาจากรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นภาษีที่รัฐบาลจัดสรรให้และเงินอุดหนุน รวมร้อยละ 86

ตารางที่ 2. รายได้รวมของเทศบาลนครแม่สอด (2558-2560) จำแนกตามประเภท

รายการ	ปีงบประมาณ		
	2558	2559	2560
รายได้ที่จัดเก็บเอง (ร้อยละ)	61,201,147.47 (13.41)	62,365,822.99 (13.03)	63,781,251.65 (13.94)
ภาษีจัดสรร (ร้อยละ)	139,134,404.59 (30.49)	145,131,422.51 (30.33)	151,512,798.72 (33.11)
เงินอุดหนุนทั่วไป (ร้อยละ)	178,011,842.00 (39.01)	197,080,521.00 (41.19)	221,973,847.00 (48.51)
เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (ร้อยละ)	77,973,067.93 (17.08)	73,833,270.90 (15.43)	20,256,891.58 (4.42)
รวมรายรับของเทศบาลทั้งหมด	456,320,461.99	478,411,037.40	457,524,788.95
ค่า RAI	13.41	13.03	13.94

ที่มา: เทศบาลนครแม่สอด และคำนวณโดยผู้วิจัย

ผลการวิเคราะห์ความเป็นอิสระทางการคลังด้านการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลนครแม่สอดพบว่า ในปีงบประมาณ 2558-2560 สัดส่วนที่เทศบาลจัดเก็บเองเปรียบเทียบกับรายได้รวมของเทศบาลแล้วมีค่าค่อนข้างต่ำ โดยค่า RAI อยู่ระหว่าง 13.03 ถึง 13.94 หรือมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 13.48

เทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย เป็นแหล่งการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว ที่สำคัญ จากการศึกษารายได้ 3 ปีย้อนหลัง ได้แก่ ปีงบประมาณ 2558 รวมเป็นเงิน 459,262,920.41 บาท ปีงบประมาณ 2559 รวม 513,692,024.40 บาท และในปี 2560 รวม 474,190,828.64 บาท

ตารางที่ 3. รายได้รวมของเทศบาลเมืองหนองคาย (2558-2560) จำแนกตามประเภท

รายการ	ปีงบประมาณ		
	2558	2559	2560
รายได้ที่จัดเก็บเอง (ร้อยละ)	57,328,341.61 (12.48)	61,949,014.32 (12.05)	62,378,696.78 (13.15)
ภาษีจัดสรร (ร้อยละ)	169,020,154.40 (36.80)	179,301,941.65 (34.90)	186,751,980.88 (39.38)
เงินอุดหนุนทั่วไป (ร้อยละ)	147,855,231.00 (32.19)	159,537,974.97 (31.05)	199,809,023.25 (42.13)
เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (ร้อยละ)	72,710,108.40 (15.83)	112,903,093.46 (21.97)	22,319,562.39 (4.70)
รวมรายรับของเทศบาลทั้งหมด	459,262,920.41	513,692,024.40	474,190,828.64
ค่า RAI	12.48	12.05	13.15

ที่มา: เทศบาลเมืองหนองคาย และคำนวณโดยผู้วิจัย

ผลการวิเคราะห์ความเป็นอิสระทางการคลังด้านการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลเมืองหนองคาย พบว่าในปีงบประมาณ 2558-2560 มีสัดส่วนที่เทศบาลจัดเก็บเองเปรียบเทียบกับรายได้รวมแล้วมีค่าค่อนข้างต่ำ โดยค่า RAI อยู่ระหว่าง 12.05 ถึง 13.15 หรือมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 12.6

เทศบาลตำบลแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย เป็นแหล่งการค้าชายแดนไทย-เมียนมา มีจุดผ่านแดนไปยังจังหวัดท่าขี้เหล็กของประเทศเพื่อนบ้าน จากการศึกษารายได้เทศบาล 3 ปีย้อนหลัง ปีงบประมาณ 2558-2560 ได้ดังนี้

ตารางที่ 4. รายได้รวมของเทศบาลตำบลแม่สาย (2558-2560) จำแนกตามประเภท

รายการ	ปีงบประมาณ		
	2558	2559	2560
รายได้ที่จัดเก็บเอง (ร้อยละ)	22,433,142.50 (11.59)	22,499,566.16 (12.75)	23,036,887.46 (12.69)
ภาษีจัดสรร (ร้อยละ)	70,762,790.93 (36.56)	74,171,324.00 (42.04)	77,336,073.52 (42.60)
เงินอุดหนุนทั่วไป (ร้อยละ)	63,617,795.00 (32.87)	63,211,151.00 (35.82)	80,142,672.00 (44.15)
เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (ร้อยละ)	36,727,695.00 (18.97)	16,539,468.00 (9.37)	1,001,859.75 (0.55)
รวมรายรับของเทศบาลทั้งหมด	193,541,423.43	176,421,509.16	181,517,492.73
ค่า RAI	11.59	12.75	12.69

ที่มา: เทศบาลตำบลแม่สาย และคำนวณโดยผู้วิจัย

ผลการวิเคราะห์ความเป็นอิสระทางการคลังด้านการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลแม่สายพบว่ามีสัดส่วนรายได้ที่เทศบาลจัดเก็บเองมีค่าค่อนข้างต่ำ โดยค่า RAI อยู่ระหว่าง 11.59 ถึง 12.75 หรือมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 12.17

เทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสงขลา เป็นแหล่งการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย จากการศึกษารายได้เทศบาล 3 ปีย้อนหลัง ได้แก่ ปีงบประมาณ 2558 รวม 137,287,308.54 บาท ปีงบประมาณ 2559 รวม 125,099,008.64 บาท และในปีงบประมาณ 2560 รวม 131,226,176.06 บาท

ตารางที่ 5. รายได้รวมของเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ (2558-2560) จำแนกตามประเภท

รายการ	ปีงบประมาณ		
	2558	2559	2560
รายได้ที่จัดเก็บเอง (ร้อยละ)	15,075,735.64 (10.98)	13,488,390.05 (10.78)	15,444,580.13 (11.76)
ภาษีจัดสรร (ร้อยละ)	67,435,602.50 (49.12)	68,983,459.59 (55.14)	72,677,485.93 (55.40)
เงินอุดหนุนทั่วไป (ร้อยละ)	29,386,676.00 (21.40)	25,697,694.00 (20.54)	42,353,200.00 (32.29)
เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (ร้อยละ)	25,389,294.40 (18.49)	16,929,465.00 (13.53)	476,070.00 (0.36)
รวมรายรับของเทศบาลทั้งหมด	137,287,308.54	125,099,008.64	131,226,176.06
ค่า RAI	10.98	10.78	11.76

ที่มา: เทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ และคำนวณโดยผู้วิจัย

ผลการวิเคราะห์ความเป็นอิสระทางการคลังด้านการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ ในปีงบประมาณ 2558-2560 สัดส่วนที่เทศบาลจัดเก็บเองเปรียบเทียบกับรายได้รวมมีค่าค่อนข้างต่ำ โดยค่า RAI อยู่ระหว่าง 10.78 ถึง 11.76 หรือมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 11.27

ผลสำรวจเกี่ยวกับความเป็นอิสระทางการคลังด้านการจัดเก็บรายได้

สำหรับผลจากการสำรวจแบบสอบถามเพื่อศึกษาความเป็นอิสระทางการคลังด้านการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ การศึกษาได้สำรวจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 487 แห่งดังนี้

ตารางที่ 6. ความเป็นอิสระทางการคลังในด้านการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs)

รายการ	ความเป็นอิสระทางการคลัง		
	ค่าเฉลี่ย	ค่า s.d.	แปลผล
1. อปท. สามารถกำหนดฐานภาษีและอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	1.83	1.04	น้อย
2. อปท. สามารถกำหนดฐานภาษีและอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล	1.86	1.08	น้อย
3. อปท. สามารถกำหนดฐานภาษีและอัตราภาษีสิ่งแวดล้อมได้	2.07	1.21	น้อย
4. อปท. สามารถกำหนดฐานภาษีและอัตราภาษีของภาษีทรัพย์สินได้	2.01	1.20	น้อย
5. อปท. สามารถกำหนดฐานภาษีและอัตราภาษีของภาษีมรดก	1.71	0.94	น้อย
6. อปท. สามารถกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบริการการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นได้	2.44	1.30	น้อย
7. อปท. สามารถกำหนดแนวทางหรือนโยบายการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมเองได้ โดยการประชาสัมพันธ์เป็นหลัก	2.87	1.22	ปานกลาง
8. อปท. สามารถกำหนดฐานภาษีและอัตราภาษีโรงเรือนและที่ดินเองได้	3.13	1.33	ปานกลาง
9. อปท. สามารถกำหนดฐานภาษีและอัตราภาษีป้ายและอาคารพาณิชย์ได้	2.73	1.34	ปานกลาง
10. ความชัดเจนของนโยบายการกระจายอำนาจทางการคลัง	2.67	1.05	ปานกลาง
11. อปท. สามารถปรับปรุงแก้ไขระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรายได้ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ	2.33	1.18	น้อย
12. อปท. สามารถกำหนดระเบียบข้อบังคับในการจัดเก็บรายได้	2.90	1.37	ปานกลาง
13. อปท. สามารถกำหนดวงเงินและการกู้ยืมเงินได้ด้วยตนเอง	2.40	1.24	น้อย
14. อปท. สามารถกำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการจัดเก็บรายได้	3.76	1.00	มาก
15. อปท. สามารถจัดให้มีเทคโนโลยีและแผนที่ภาษีเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดเก็บรายได้	3.40	0.99	ปานกลาง
16. อปท. สามารถกำหนดบุคลากร เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ในการจัดเก็บภาษีได้	3.36	0.89	ปานกลาง
17. อปท. มีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการตั้งอยู่ในเขตพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ	2.85	1.19	ปานกลาง
18. อปท. สามารถกำหนดการลดหย่อนภาษีได้ด้วยตนเอง	2.66	1.33	ปานกลาง
19. อปท. มีอำนาจลงโทษผู้ที่ไม่เสียภาษีได้อย่างเหมาะสม	2.82	1.14	ปานกลาง
20. อปท. มีงบประมาณที่เพียงพอจากรายได้ที่จัดเก็บเอง	2.24	0.97	น้อย
21. อปท. สามารถกำหนดภารกิจในการให้บริการสาธารณะได้	3.12	1.03	ปานกลาง
22. อปท. สามารถกำหนดแหล่งที่มาของรายได้ เช่น ภาษี ค่าธรรมเนียม ค่าบริการต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย	2.79	0.89	ปานกลาง
รวม	2.63	0.72	ปานกลาง

จากการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 487 แห่ง พบว่าความเป็นอิสระทางการคลัง ในด้านการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.63$, $s.d. = 0.72$) เมื่อจำแนกเป็นรายได้ด้านที่สูงสุดคือ อปท. สามารถกำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการจัดเก็บรายได้ ($\bar{x} = 3.76$, $s.d. = 1.00$) รองลงมาคือ อปท. สามารถจัดให้มีเทคโนโลยีและแผนที่ภาษีเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดเก็บรายได้ ($\bar{x} = 3.40$, $s.d. = 0.99$) ส่วนด้านที่ต่ำสุดคือ อปท. สามารถกำหนดฐานภาษีและอัตราภาษีของภาษีมรดก ($\bar{x} = 1.71$, $s.d. = 0.94$)

อภิปรายผลการวิจัย

รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนั้น จากผลการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมีรายได้ส่วนใหญ่จากภาษีที่รัฐจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ และเงินอุดหนุนจากรัฐบาล และยังคงมีส่วนของรายได้จัดเก็บเองที่น้อย เนื่องจากยังคงใช้กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับในการจัดเก็บรายได้ฉบับเดียวกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไปทำให้ไม่สอดคล้อง กับบริบทของท้องถิ่นแต่ละแห่ง อีกทั้งการอยู่ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษก็ยังไม่สะท้อนถึงการ พัฒนาทางเศรษฐกิจหรือความเจริญในพื้นที่มากพอที่จะทำให้ท้องถิ่นจัดเก็บภาษีที่จัดเก็บเองได้มากขึ้นแต่อย่างใด สอดคล้องกับการวิจัยของ Sukdanont และคณะ (2018) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพเชิงพื้นที่ ช่องทางการค้าการขนส่งชายแดนไทย โดยเสนอว่า รัฐควรปรับปรุงกฎระเบียบการค้าชายแดนให้มีความเหมาะสมกับบริบทชายแดนแต่ละแห่งทั้งด้านภูมิศาสตร์ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม ให้มีความเหมาะสมเฉพาะเจาะจงในแต่ละชายแดน เพราะจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน โดยในกระบวนการปรับปรุงกฎระเบียบจำเป็นต้องมีหน่วยงานท้องถิ่น เข้ามาร่วมด้วยเนื่องจากมีความคุ้นเคย กับพื้นที่ชายแดนจะช่วยให้การพัฒนาไปในทิศทางที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ Singkaneti และ Pumkaew (2017) และ Panyawattanalikit และคณะ (2016) ศึกษาเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับ ดูแลการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่พบว่า ยังมีปัญหาญัตติที่ไม่เป็นไปตามหลักการ ที่สำคัญเท่าที่ควร โดยเฉพาะหลักการกระจายอำนาจทางปกครอง หลักการกำกับดูแล หลักการควบคุม ตรวจสอบ และหลักความเป็นอิสระทางด้านการคลังและงบประมาณของท้องถิ่น

ความเป็นอิสระทางการคลังด้านการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษจากผลการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี ความเป็นอิสระทางการคลังในด้านการจัดเก็บรายได้ในระดับน้อย โดยมีค่าดัชนีวัดความเป็นอิสระทางการคลัง ด้านรายได้ (Revenue Autonomy Index: RAI) เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 11.94 เท่านั้น เนื่องจากส่วนใหญ่พึ่งพา เงินรายได้จากรัฐบาลทั้งในรูปแบบของภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บให้และในรูปแบบของเงินอุดหนุน สะท้อนถึง เงื่อนไขของการพึ่งพาทางการคลังจากรัฐบาลเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ Sittiyot และคณะ (2016) ที่พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษยังขาดความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ และส่วนใหญ่พึ่งพาเงินจากรัฐบาล

การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษยังขาดความเป็นอิสระทางการคลังนั้น นอกจากจะเกิดจากการที่นโยบายดังกล่าวอาจไม่ส่งผลต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นแล้ว ส่วนสำคัญเกิดจากการที่กฎหมายให้อำนาจแก่ท้องถิ่นในการเก็บภาษีได้อย่างจำกัด และขาดการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน เช่นเดียวกับการศึกษาของ Panyawattanalikit และคณะ (2016) ที่พบว่า บทบัญญัติของกฎหมายหลายฉบับมีอัตราภาษีที่ล้าสมัยและกำหนดอัตราภาษีไว้เป็นอัตราเดียวกันทั้งประเทศ ทำให้ไม่สัมพันธ์กับสภาพของแต่ละพื้นที่ เช่นเดียวกับการศึกษาของ Sittiyot และคณะ (2016) ที่พบว่า ฐานภาษีและประเภทของภาษีที่ท้องถิ่นสามารถจัดเก็บได้มีจำกัด ภาษีที่ท้องถิ่นใช้จัดเก็บอยู่มีอัตราที่ล้าสมัย รายได้จากภาษีที่ท้องถิ่นควรได้รับจากบริษัทเอกชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่แต่กลับไปจดทะเบียนและเสียภาษีที่ ควรให้ท้องถิ่นจัดเก็บภาษี กำหนดฐานภาษี อัตราภาษี และการลดหย่อนภาษี รวมถึงให้อำนาจที่เปลี่ยนแปลงจำนวนรายได้ (Bröthaler & Getzner, 2011: 137) ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า การที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) ที่ผ่านมานั้น อาจยังไม่สามารถสะท้อนถึงการกระจายความเจริญสู่ท้องถิ่น ลดความเหลื่อมล้ำ ยกระดับรายได้ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการเสริมสร้างความเป็นอิสระทางการคลังด้านการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนั้น จากผลการศึกษาพบว่า มีองค์ประกอบคือ

1. นโยบายการกระจายอำนาจทางการคลัง ถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญที่จะส่งผลต่อความเป็นอิสระทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะการกระจายอำนาจทางการคลังจะประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ท้องถิ่นจะต้องมีรายได้เพียงพอและสามารถเก็บรายได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะท้องถิ่นที่อยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่จะต้องส่งผลให้ท้องถิ่นจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้น

2. ปรับปรุงกฎหมายที่ให้อำนาจแก่ท้องถิ่นในการกำหนดอัตราภาษีและฐานภาษีได้เอง เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ต้องรับภาระจากการเข้ามาของผู้ค้านักลงทุน แรงงานต่างชาติ และนักท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องมีการกึ่งในการให้บริการสาธารณะที่เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังมีภาระรับผิดชอบจากการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรในท้องถิ่น ดังนั้น จึงควรมีรายได้จากการเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียม เช่น ภาษีสิ่งแวดล้อมหรือผู้ก่อให้เกิดมลภาวะ ค่าธรรมเนียมจากการท่องเที่ยว ค่าธรรมเนียมการใช้รถยนต์ และค่าธรรมเนียมจากแรงงานต่างด้าว ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น

3. ศักยภาพและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเป็นอิสระทางการคลังด้านการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อปท. จะต้องมีความพร้อมในการจัดเก็บรายได้ ทั้งบุคลากรที่เพียงพอ งบประมาณ ความสามารถในการบริหารจัดการ การใช้เทคโนโลยีด้านการจัดเก็บรายได้ที่เหมาะสมต่อพื้นที่ ตลอดจน การเห็นความสำคัญของผู้บริหารท้องถิ่นที่มีต่อการจัดเก็บรายได้ที่มีการทำงานแบบเชิงรุกและมีความเป็นมืออาชีพ

4. ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจเอกชน และอื่น ๆ เป็นตัวแสดงและกลไกที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเป็นอิสระทางการคลังด้านการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เนื่องจากเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ชำระภาษีให้ท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นมีศักยภาพและความเป็นอิสระทางการคลัง

References

- Akai, N., & Sakata, M. (2005). *Fiscal Decentralization, Commitment and Regional Inequality: Evidences from State-level Cross-sectional Data for the United States*. Retrieved October 8, 2017 from <http://www.e.u-tokyo.ac.jp/cirje/research/03research02dp.html>.
- Bröthaler, J., & Getzner, M. (2011). Fiscal autonomy and total government expenditure: An Austrian case-study. *International Advances in Economic Research*, 17(2), 134-156.
- Chantavanich, S. (1997). *Qualitative Methodology*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Department of Foreign Trade. (2016). *Guide for Investors Thailand Special Economic Development Zones*. Bangkok: Department of Foreign Trade, Ministry of Commerce.
- Meloche, J., Vaillancourt, F., & Yilmaz, S. (2004). *Decentralization or Fiscal Autonomy? What Does Really Matter? -- Effects on Growth and Public Sector Size in European Transition Countries*. Policy Research Working Paper No. 3254. Washington D.C.: World Bank.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2015). *Direction of National Economic and Social Development Plan Issue 12*. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Council.
- Panyawattanalikit, S., Srilom, L., Buranupakorn, A., Santirojanakul, S., & Jullajakwatana, J. (2016). *The Study of Laws on Fiscal Governance and Local Government Budgets Are not Conducive to Independence*. Bangkok: Thailand Research Fund.
- Shah, A. (2007). *Public Sector Governance and Accountability Series: Participatory Budgeting*. Washington D.C.: World Bank.
- Singkaneti, B., & Pumkaew, D. (2017). Problems of local public finance in Thailand. *Thai Journal of Public Administration*, 15(2), 3-25.
- Sittiyot, T., Likitragolwong, T., Samrej, P., Chaidee, O., & Wansuksai, S. (2016). *Measures to Promote Revenue Autonomy of Local Government: Selected Case Studies from Local Administrations Located in Special Economic Zones*. Bangkok: Thailand Research Fund.
- Sukdanont, S., Pechdin, W., & Tawinnorppanan, P. (2018). Spatial efficiency enhancement of Thailand–Myanmar’s cross–border passes in Chiang Mai province. *NIDA Development Journal*, 58(4), 100-128.
- The Board of Investment of Thailand. (2015). *The Handbook of Investment in Special Economic Zones*. Bangkok: The Board of Investment of Thailand.
- World Bank. (2001). *Intergovernmental Fiscal Relations*. Retrieved August 12, 2016 from <http://www1.worldbank.org/publicsector/decentralization/fiscal.htm>.